

Politiek in het Caribisch gebied - vwo

Bron 1

Koning Willem Alexander en koningin Maxima bezoeken het Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden

Introductie

De Caribische eilanden werden eind vijftiende eeuw ontdekt door ontdekkingsreizigers vanuit Europa. De ontdekkingsreizigers waren op zoek naar goud en andere rijkdommen. Een aantal Europese landen heeft de eilanden gekoloniseerd. Zo vestigde Nederland zich in wat nu bekend staat als de BES- en CAS-eilanden (BES = Bonaire, Sint-Eustatius, Saba en CAS = Curaçao, Aruba, Sint-Maarten). Ook Spanje, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk hebben eilanden in het Caribisch gebied gekoloniseerd. De politieke invloed van Spanje is in de loop der tijd sterk afgenomen; aan het eind van de negentiende eeuw verloor Spanje zijn laatste koloniën in het Caribisch gebied. Daarentegen is de invloed van de Verenigde Staten sterk toegenomen. De koloniale periode en de bemoeienissen van de Verenigde Staten hebben een groot effect gehad op de ontwikkeling van de eilanden, ook op de politieke structuren en de relaties tussen de eilanden en hun moederland.

Dit katern helpt je de politieke structuren in het Caribisch gebied beter te begrijpen.

Als **eindproduct** van dit katern richt je je op Caribisch Nederland. Je maakt een geannoteerde kaart. Op deze kaart geef je de verschillende politieke systemen aan op de eilanden die deel uitmaken van Caribisch Nederland.

Oriëntatie

Leerdoelen van het katern

Aan het eind van dit katern kun je:

- de verschillende politieke systemen op Caribische eilanden en hun invloed op de samenleving beschrijven en verklaren.
- vraagstukken met betrekking tot natie en staat in het Caribisch gebied van geografische context voorzien.
- de staatkundige structuur van Caribische eilanden beschrijven en vergelijken.

Je weet:

- dat relaties van landen in het Caribisch gebied met (voormalige) koloniale overheersers worden beïnvloed door de staatsinrichting en de politieke cultuur van de voormalige kolonisator.
- dat de landen op verschillende manieren omgaan met de problemen rond politieke en economische zelfstandigheid.

Begrippen

- > politieke systemen
- democratie
- monarchie
- republiek
- communisme

- > natie en staat:
- nation-building
- nationalisme
- regionaal bewustzijn/lokaal bewustzijn
- territoriale conflicten
- failed state
- good governance
- strategische ligging
- boycot/embargo

Werkwijze

Vooraf

- Introductie en oriëntatie: Je leest waar het katern over gaat, wat je leerdoelen zijn en wat je aan het eind van het katern moet weten.
- Voorkennis: Je maakt de instaptoets.

Aan de slag

- Stap 1: Je leert in deze stap een stukje geschiedenis over het Caribisch deel van Nederland en je leert over de staatkundige structuur van de BES- en CAS-eilanden.
- Stap 2: Je leert over de politieke cultuur op de eilanden in het Caribisch deel van Nederland. Een belangrijk begrip in deze stap is 'nation building'.
- Stap 3: Je kijkt buiten het Caribisch deel van Nederland. Je leert over de staatkundige en politieke structuur en politieke cultuur van de andere landen in het Caribisch gebied.

Afronding

- Begrippenlijst: Vet- en blauw gedrukte woorden zijn terug te lezen in de verklarende begrippenlijst.
- Eindproduct: Door een kaart met informatie te maken, laat je zien dat je weet wat de staatkundige structuur van de BES- en CAS-eilanden is.
- Toetsvragen: Met een aantal vragen test je of je de leerdoelen hebt behaald.
- Examenvragen: Je oefent met eindexamen vragen uit eerdere examens.
- Terugkijken: Je kijkt terug op het katern. Hoe ging het?

Voorkennis

Instaptoets

1. Uit welke landen bestaat het Koninkrijk der Nederlanden?
 - A. Nederland, België, Aruba en Curaçao
 - B. Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten
 - C. Nederland, Suriname en de BES-eilanden
 - D. Alleen Nederland
2. Wie is het staatshoofd van het Koninkrijk der Nederlanden?
 - A. De minister-president van Nederland
 - B. De voorzitter van de Europese Unie
 - C. De koning
 - D. De burgemeester van Den Haag in Nederland
3. In welke eeuw vond de meeste slavernij plaats binnen de Nederlandse koloniën?
 - A. 14e eeuw
 - B. 17e en 18e eeuw
 - C. 20e eeuw
 - D. 21e eeuw
4. Welke taak hoort bij de koning van het Koninkrijk der Nederlanden?
 - A. Hij maakt nieuwe wetten
 - B. Hij beslist wie er in de Tweede Kamer komt
 - C. Hij bepaalt de belastingtarieven
 - D. Hij is lid van de (Koninkrijks)regering en ondertekent wetten
5. Noteer bij elke zin (A t/m D) het juiste schaalniveau dat van toepassing is.
 - A. Op Bonaire wordt geld gereserveerd voor nieuwe wegen.
 - B. De Nederlandse regering stelt extra geld beschikbaar voor onderwijs op de BES-eilanden.
 - C. Caribische landen overleggen met andere landen wereldwijd over klimaatverandering en zeespiegelstijging.
 - D. Aruba, Curaçao en Sint Maarten werken samen aan betere rampenplannen voor orkanen.

Stap 1: Staatkundige structuur Caribisch deel van het Koninkrijk

In 1492 ontdekte Columbus Amerika. In de jaren daarna was Spanje het eerste Europese land dat de Nieuwe Wereld (het Caribisch gebied) begint te verkennen en te koloniseren. Later trekken ook verschillende andere Europese landen eropuit om dit deel van de wereld te koloniseren. Vanaf de zeventiende eeuw mengt ook Nederland zich in deze strijd en veroveren zij als eerste eiland Sint-Maarten dat nog niet ingenomen was door een andere Europese kolonisator. In de jaren daarna worden de Spanjaarden door de Nederlanders verdreven van achtereenvolgens Bonaire, Curaçao en Aruba. Sint-Eustatius werd in 1632 zonder strijd overgenomen van de Fransen en Engelsen. In 1640 namen de Nederlandse kolonisten van Sint-Eustatius ook Saba in bezit.

De Caribische eilanden werden gebruikt voor de zoutwinning, landbouw en als doorvoerhaven voor de slavenhandel. Er was een verschil tussen de bovenwindse en benedenwindse eilanden. Op de bovenwindse eilanden waren grote plantages voor de verbouw van handelsgewassen. Op de benedenwindse eilanden waren minder / kleinschaligere plantages en de opbrengsten werden vooral gebruikt als voedsel op het eiland. Op Bonaire vond ook zoutwinning plaats. Op 1 juli 1863 (Keti koti) kwam officieel een einde aan de slavernij in de Nederlandse gebieden. De afschaffing van de slavernij betekende niet dat de eilanden onafhankelijk van Nederland werden. Dat veranderde pas rond de Tweede Wereldoorlog.

Bron 2
Status Aparte-monument in Oranjestad, Aruba

In 1942 kondigde Koningin Wilhelmina via Radio Oranje aan dat de overzeese gebieden meer zelfstandigheid zouden krijgen. In 1945 riep Nederlands-Indië als eerste overzees gebied van Nederland de onafhankelijkheid uit. In 1948 kwamen onderhandelingen voor zelfstandigheid tussen de 'Nederlandse Antillen' (de nieuwe naam voor de zes eilanden) en Suriname. In 1954 werd het 'Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden' gepubliceerd. Hierin werd afgesproken dat de inwoners van de Nederlandse Antillen voortaan zelf hun land mochten gaan besturen en kiesrecht kregen. Het uitgangspunt van het statuut was de gelijkwaardigheid van Nederland,

Suriname en de Nederlandse Antillen. Het statuut kan gezien worden als een voorbereidende grondwet voor de onafhankelijkheid. In 1975 werd Suriname onafhankelijk van Nederland. De volgende aanpassing volgde in 1986, toen Aruba de '**status aparte**' verkreeg en een afzonderlijk land werd binnen het Koninkrijk. In Oranjestad staat een monument, dat herinnert aan deze status aparte (bron 2).

Voor de andere vijf eilanden in het Caribisch gebied bleef er een centrale regering voor de Nederlandse Antillen, die gevestigd was in Willemstad, Curaçao. Deze regering ging over zaken als buitenlands beleid, defensie (samen met Nederland), financiën en justitie. Naast deze centrale regering had elk land ook zijn eigen eilandbestuur voor lokale aangelegenheden. Nadat Aruba een status aparte had gekregen in 1986 groeide ook op de andere eilanden de wens naar meer autonomie of zelfs onafhankelijkheid. Het resultaat was dat in 2010, na raadpleging van de bevolking en lokale besturen op elk eiland, ook de status van de andere vijf eilanden veranderde. De zes eilanden worden sindsdien aangeduid als het Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden. De 'Nederlandse Antillen' bestaan sindsdien niet meer, als wordt deze term in de volksmond nog wel geregeld gebruikt.

Als je kijkt naar de staatkundige structuur van de zes eilanden in het Caribisch deel van het Koninkrijk kun je vanaf 10-10-2010 twee groepen eilanden onderscheiden, de BES-eilanden en de CAS-eilanden. Het verschil tussen de twee groepen eilanden werd bepaald door de wens voor meer of minder autonomie. In bron 3 is een kaart te zien met de ligging van de BES-eilanden en CAS-eilanden. In bron 4 is de staatkundige positie te zien van de eilanden in het Koninkrijk.

Bron 3

De ligging van de BES-eilanden (blauw) en de CAS-eilanden (rood)

Bron 4

Het Caribisch deel van het Koninkrijk

Koninkrijk der Nederlanden

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat uit 4 landen: Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Bonaire, Sint Eustatius, Saba hebben een aparte status binnen Nederland. Zij heten **Caribisch Nederland**. Met de landen Aruba, Curaçao, en Sint Maarten vormen ze het **Caribisch deel van het Koninkrijk**.

BES-eilanden: Bonaire, Sint-Eustatius en Saba

Vanaf 10-10-2010 zijn Bonaire, Sint-Eustatius en Saba 'openbare lichamen', ook wel bijzondere gemeenten, van Nederland. Dit betekent dat deze eilanden onderdeel zijn van Nederland. Dat deze eilanden hebben gekozen voor deze vorm heeft vooral te maken met het lage inwonersaantal en de kleinschalige economie van deze eilanden. Dit maakt het moeilijker om volledig autonoom (zelfstandig) te functioneren. De extra steun die de BES-eilanden nodig hebben op gebieden zoals gezondheidszorg, onderwijs en infrastructuur, kan beter gegarandeerd worden als zijnde onderdeel van Nederland.

De BES-eilanden hebben ondanks hun geografische afstand van het Europese vasteland, een unieke status als 'Caribische bijzondere gemeenten' gekregen. Deze status plaatst de eilanden in een interessante positie: ze zijn geen onafhankelijke landen, maar ook geen traditionele gemeenten. Ze hebben een hybride positie, wat betekent dat ze nauw verbonden zijn met het Nederlandse staatsbestel (regeringsvorm), maar met bepaalde lokale aanpassingen aan hun specifieke behoeften en omstandigheden. In stap 2 wordt meer informatie gegeven over deze hybride positie. De drie BES-eilanden liggen niet binnen het grondgebied van de Europese Unie (EU), maar de inwoners bezitten wel de rechten van het EU-burgerschap.

CAS-eilanden: Curaçao, Aruba en Sint-Maarten

Curaçao, Aruba en Sint-Maarten zijn zelfstandige landen binnen het Koninkrijk, net als Nederland. Koning Willem-Alexander is het staatshoofd van het Koninkrijk en daarmee dus ook van de afzonderlijke landen die samen het Koninkrijk vormen. Alle landen van het Koninkrijk zijn verplicht ervoor te zorgen dat de rechten van de mens, rechtszekerheid en deugdelijkheid van bestuur in het land tot uiting komen. Er zijn ook een aantal onderwerpen die

'Koninkrijksaangelegenheden' zijn, de afzonderlijke landen hebben hierover geen zeggenschap. Voorbeelden zijn handhaving van de onafhankelijkheid, de verdediging van het Koninkrijk en buitenlandse betrekkingen. Voor deze onderwerpen is vastgelegd hoe de landen met elkaar samenwerken. Alle andere onderwerpen zijn 'landsaangelegenheden'. Hieronder wordt voor de afzonderlijke eilanden besproken wat hun positie is, en hoe deze positie tot stand gekomen is.

Aruba

Aruba is in 1986 een autonoom land geworden binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Het land kreeg toen de status aparte, een belangrijke mijlpaal in de geschiedenis van het eiland. Deze status betekende dat Aruba een grote mate van zelfbestuur kreeg. Aruba kreeg de bevoegdheid om zijn eigen interne zaken te regelen, inclusief zaken als onderwijs, gezondheidszorg, infrastructuur en lokale economie. Dit gaf het eiland meer controle over zijn eigen ontwikkeling en de mogelijkheid om beleid aan te passen aan de specifieke behoeften en omstandigheden van Aruba. Nederland bleef wel ondersteuning bieden op gebieden als goed bestuur, veiligheid, gezonde overheidsfinanciën en economische ontwikkeling.

De veranderingen leidde ook tot spanningen. Voorstanders van meer autonomie en zelfbestuur waren van mening dat het verkrijgen van een status aparte binnen het Koninkrijk der Nederlanden van groot belang was voor de verdere ontwikkeling van Aruba. Ze geloofden dat meer lokale controle over interne aangelegenheden, zoals onderwijs, gezondheidszorg, economie en infrastructuur, gunstig zou zijn voor het eiland. Voorstanders zagen de status aparte als een manier om Aruba's unieke identiteit en culturele eigenheid te benadrukken en te versterken. Aan de andere kant waren er tegenstanders van de overgang naar meer autonomie. Zij waren bang voor mogelijke negatieve economische gevolgen. Sommige tegenstanders vreesden dat de relatie met Nederland zou verslechteren waardoor de ondersteuning vanuit Nederland zou afnemen. En een deel van de tegenstanders twijfelden of Aruba in staat zou zijn zichzelf te besturen. De stap van Aruba werd gezien als een mogelijk model voor andere eilanden. De stap diende als een voorbeeld van hoe tussen integratie en autonomie binnen het Koninkrijk der Nederlanden kon worden gebalanceerd.

Curaçao en Sint-Maarten

Na een proces van besprekingen en overleggen over hun politieke toekomst besloten Curaçao en Sint-Maarten in 2010 om een nieuwe staatkundige route te volgen, die verschilde van hun collega-eilanden Bonaire, Sint-Eustatius en Saba. Ze kozen ervoor om autonome landen te worden binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Deze status geeft hen aanzienlijk zelfbestuur op lokale zaken, terwijl ze voor bepaalde Koninkrijk aangelegenheden, zoals defensie en buitenlands beleid, nog steeds samenwerken met Nederland. Deze status is hetzelfde als die van Aruba en biedt deze eilanden een evenwicht tussen zelfstandigheid en de voordelen van het onderdeel blijven van een breder Koninkrijk.

Invloed Nederland

Hoewel de politieke structuren van de BES- en CAS-eilanden verschillen, hebben ze allemaal nog steeds sterke banden met Nederland. Die banden zijn ontstaan uit hun gezamenlijke geschiedenis en leiden tot een mix van economische, politieke en sociale verbindingen. Nederland speelt een belangrijke rol als handelspartner en investeerder voor de Caribische eilanden. De politieke verbindingen zorgen ervoor dat de eilanden gebruik kunnen maken van

de internationale betrekkingen van Nederland met andere landen of internationale organisaties. Dit kan voordelen bieden in termen van handelsrelaties, ontwikkelingshulp en politieke invloed op internationaal niveau. De sociale verbanden tussen Nederland en de eilanden bestaan bijvoorbeeld uit culturele uitwisselingen en uitwisselingen op het gebied van onderwijs.

Maar met de banden tussen de eilanden en Nederland komen ook spanningen over de mate van autonomie en afhankelijkheid. Twee voorbeelden:

1 Financiële steun van Nederland kan voordelig zijn voor de ontwikkeling van de eilanden. Maar er kunnen spanningen ontstaan over de voorwaarden en controle die Nederland uitoefent op de besteding van deze gelden.

2 De Nederlandse regering heeft ingegrepen om de drugshandel en -smokkel tegen te gaan. Dit moet gebeuren in goed overleg met de lokale gezaghebbers. Als dat niet voldoende gebeurt kan dat vragen oproepen over de **soevereiniteit** en zelfstandigheid in het bepalen van het eigen veiligheidsbeleid. Soevereiniteit houdt in dat het land het volledige gezag heeft over zijn grondgebied en bevolking, onafhankelijk van externe invloeden.

De spanning tussen de voordelen van nauwere banden met Nederland en de wens naar meer zelfbestuur is een voortdurende uitdaging. Sommige eilanden kiezen voor nauwere economische banden in ruil voor financiële steun, terwijl anderen streven naar grotere politieke autonomie.

Vragen

1. Geef aan

- wat de BES-eilanden zijn.
- welke unieke staatkundige status deze eilanden hebben binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

Gebruik bron 5.

Bron 5

Referendum Bonaire

Op 17 december 2010 was er een referendum in Bonaire over de staatkundige positie van het eiland binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Tijdens dit referendum konden de inwoners van Bonaire aangeven of ze het wel of niet mee eens waren dat Bonaire een bijzondere gemeente van Nederland was geworden. Van de stemmers was 85% het niet eens met het gegeven dat Bonaire een bijzondere gemeente was geworden. Toch bleef Bonaire een bijzondere gemeente van Nederland. De opkomst was namelijk erg laag (35%) en er was afgesproken dat de uitkomst van het referendum alleen uitgevoerd zou worden als de opkomst minimaal 51% was geweest. Onder een aanzienlijke groep eilandbewoners bleef ontevredenheid bestaan over de manier waarop Bonaire vanuit Nederland werd bestuurd. Zij dwongen een nieuw referendum af. Dat referendum vond plaats op 18 december 2015.

2. Onderzoek welke vraag aan de inwoners van Bonaire tijdens het tweede referendum werd voorgelegd. Schrijf de vraag op.
3. Noteer wat de opkomst en de uitslag was van het referendum.
4. Geef aan op welke manier er is omgegaan met de uitkomst van het referendum.
5. De wens van Aruba naar meer autonomie had verschillende oorzaken. Voorbeeld van factoren die een rol hebben gespeeld hebben, zijn:
 - a) streven naar zelfbestuur
 - b) economische overwegingen
 - c) nastreven van culturele en nationale identiteit
 - d) afzetten tegen de geschiedenis van kolonialisme

Hieronder worden de vier factoren verder omschreven (I t/m IV). Geef bij ieder tekstje aan welke factor (a t/m d) omschreven wordt.

- I. Er was een groeiend gevoel van nationale identiteit en trots op Aruba. Onafhankelijkheid werd gezien als een middel om deze unieke identiteit verder te cultiveren en te versterken.
- II. Net als veel voormalige koloniën wereldwijd, had Aruba de wens om de erfenis van het kolonialisme achter zich te laten en een eigen weg te gaan als een onafhankelijke natie.
- III. Aruba had een sterke wens om meer controle te hebben over zijn eigen zaken. Dit streven was ingegeven door de wens om eigen beslissingen te kunnen nemen over lokale kwesties, zoals economische ontwikkeling, onderwijs, en culturele zaken.
- IV. Aruba, met een opkomende toeristenindustrie en een aanzienlijke olieraffinaderij, wilde zijn economie ontwikkelen. Onafhankelijkheid werd gezien als een manier om meer controle te krijgen over economische beleidsvorming en natuurlijke bronnen.

Gebruik bron 6.

Bron 6

Marine onderschept opnieuw partij drugs in Caribisch gebied

20-04-2023

De Nederlandse marine heeft opnieuw een partij drugs onderschept in het Caribisch gebied. De bemanning van het patrouilleschip Zr. Ms. Holland nam eergisteren samen met de Kustwacht Caribisch gebied zo'n 850 kilo cocaïne in beslag.

Drie verdachten probeerden hun waar in een go-fast te verschepen. Dit bootje werd opgemerkt door het Nederlandse patrouilleschip. Daarop werden twee snelle onderscheppingsboten ingezet met aan boord het Nederlandse Fleet Marine Squadron. Dit team wist de go-fast te achterhalen en eenmaal langs zij werd een stopteken gegeven. De verdachten gaven zich hierbij over. Een deel van de drugspakketten was toen al overboord gegooid. Deze pakketten zijn later uit het water gehaald. Het totaal kwam uit op zo'n 850 kilo aan cocaïne. De verdachten en de drugs zijn overgedragen aan het Korps Politie Aruba. De partij cocaïne is inmiddels vernietigd.

Bron: <https://www.defensie.nl/>

Curaçao en Sint-Maarten hebben sinds 10-10-2010 een status binnen het Koninkrijk hebben die vergelijkbaar is als de status van Aruba. Deze status biedt de eilanden een evenwicht tussen zelfstandigheid en de voordelen van het onderdeel blijven van een breder Koninkrijk.

6. Geef aan welk voordeel Aruba, Curaçao en Sint-Maarten op het gebied van veiligheid hebben doordat zij onderdeel zijn van een breder Koninkrijk.

Bij de band met Nederland horen ook vraagstukken over de mate van afhankelijkheid en de mate van autonomie. Deze vraagstukken kunnen leiden tot spanningen tussen de eilanden en Nederland.

- 7.** Maak duidelijk dat vraagstukken over afhankelijkheid en autonomie kunnen leiden tot spanningen tussen de eilanden en Nederland.

Gebruik bron 7.

Bron 7
Herdenkingsmunt 'BES' dollar

© Koninklijke Nederlandse Munt

De BES-dollar is een serie herdenkingsmunten in Caribisch Nederland. Op de eilanden in Caribisch Nederland is de Amerikaanse dollar het wettige betaalmiddel, sinds 1 januari 2011, als opvolger van de Antilliaanse gulden. Officieel is de herdenkingsmunt geen wettig betaalmiddel, maar wordt wereldwijd wel geaccepteerd in het betalingsverkeer met een waarde van 1 dollar. Op de munt zijn drie bergen te zien van Bonaire, Sint-Eustatius en Saba, evenals drie vogels: de flamingo, pelikaan en de tropic bird.

- 8.** Geef aan welke munteenheid je op basis van de staatkundige positie zou verwachten op de BES-eilanden.
- 9.** Beredeneer waarom er op deze eilanden gekozen is voor de dollar als munteenheid.
- 10.** Zoek uit wat de munteenheid van Aruba is. Geef aan waarom Aruba gekozen heeft voor deze munteenheid.
- 11.** Geef aan welke munteenheid Curaçao en Sint-Maarten krijgen vanaf 2025.
- 12.** Zoek uit waarom Curaçao en Sint-Maarten veranderen van munteenheid.

Stelling: 'Curaçao, Aruba en Sint-Maarten moeten streven naar volledige onafhankelijkheid van Nederland'.

- 13.** Bedenk argumenten vóór de stelling en argumenten tegen de stelling.
- 14.** Bespreek jouw argumenten met een of enkele klasgenoten.
- 15.** Ben jij het wel of niet eens met de stelling? Beargumenteer waarom wel / niet.

Stap 2: Politieke cultuur van de BES CAS - eilanden

In de eerste stap heb je gekeken naar de positie van de zes eilanden in het Caribisch deel van het Koninkrijk. In deze stap kijk je naar de staatsinrichting en politieke cultuur op de eilanden.

De bestuurlijke systemen op de eilanden zijn veelal gemodelleerd naar het Nederlandse voorbeeld. En de Nederlandse gewoonte van overleg en het zoeken naar unanieme beslissingen (consensus) is ook waarneembaar in de politieke besluitvorming op de eilanden. Het Caribisch deel het Koninkrijk Nederland is onderdeel van de **monarchie** onder het Nederlands koningshuis. Ieder land binnen het Koninkrijk functioneert als een **democratie** en heeft zijn eigen democratisch gekozen regering die zich bezighoudt met lokale zaken.

Curaçao, Sint-Maarten en Aruba hebben elk hun eigen **parlement** en **premier**. De eilanden Aruba, Curaçao en Sint-Maarten hebben een gezagvoerder of **gouverneur**. Aruba heeft een gouverneur als vertegenwoordiger van de Nederlandse koning. Deze functie is echter voornamelijk ceremonieel en symbolisch. Curaçao en Sint-Maarten hebben ook een gouverneur, die als hoogste vertegenwoordiger van de Nederlandse regering op het eiland fungeert. Deze gouverneurs hebben enige uitvoerende bevoegdheden, zoals het goedkeuren van wetten en het vertegenwoordigen van de koninklijke belangen op het eiland.

Bonaire, Saba en Sint-Eustatius hebben lokale raden (eilandsraden) en een bestuurscollege. De Eilandsraad is het hoogste bestuursorgaan op Bonaire. Deze raad geeft aan wat er op Bonaire moet gebeuren. De Eilandsraad wordt door de inwoners van Bonaire gekozen en bestaat uit 9 Eilandsraadsleden. De taken zijn: (1) het vormen van de volksvertegenwoordiging; (2) het stellen van kaders en (3) het controleren van het Bestuurscollege. Je kunt de eilandsraad vergelijken met de Nederlandse gemeenteraad. Ook Saba en Sint-Eustatius hebben een eilandsraad. De eilandsraad vertegenwoordigt de burgers. In bron 8 is het wapenschild te zien van Bonaire. Het bestuurscollege zorgt voor het dagelijks bestuur van de eilanden, en voert de besluiten van de eilandsraad uit. Het bestuurscollege neemt ook zelf beslissingen, zoals het verlenen van een bouwvergunning of het sluiten van een contract met een aannemer. Het bestuurscollege bestuurt, en de eilandsraad controleert. Elk eiland heeft een gezaghebber. Je kunt deze persoon vergelijken met een burgemeester. De gezaghebber is voorzitter van de Eilandsraad en het Bestuurscollege, en vertegenwoordigt het Koninkrijk op het eiland.

Bron 8 Wapenschild Bonaire

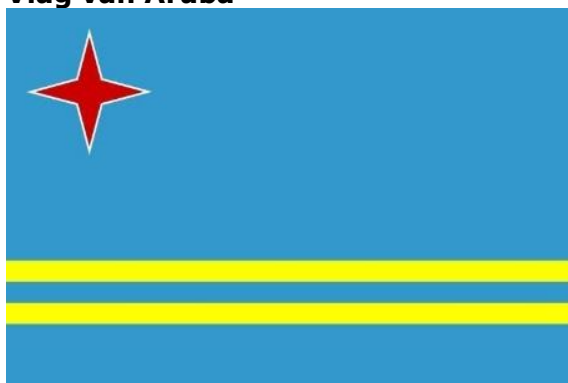
Het wapenschild van Bonaire (de afbeelding linksboven) laat het volgende zien: in azuur een stuurrad van goud; in een hartschild van zilver een ster van keel, omsloten door een kompasring van sabel. Het schild gedekt met een gouden kroon van vijf bladeren.

Daarnaast hebben de BES-eilanden ook centraal bestuur door de rijksoverheid. De eilanden Bonaire, Saba en Sint-Eustatius hebben geen gouverneur. De rol van de gouverneur is op deze eilanden niet van toepassing, deze eilanden hebben immers een ander bestuurlijk model dan de autonome landen. Voor de BES-eilanden is er wel een **rijksvertegenwoordiger**, die namens de Nederlandse regering optreedt. De Nederlandse regering is verantwoordelijk voor veel beleidsterreinen, zoals justitie, defensie, buitenlandse zaken en financiën. De rijksvertegenwoordiger houdt toezicht op het lokale bestuur. Hij/zij ziet ook toe op de handhaving van Nederlandse wetten en regels die van toepassing zijn op de BES-eilanden.

Het **Vierlandenoverleg** is een overlegstructuur waarin de landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden (Nederland, Aruba, Curaçao en Sint-Maarten) overleggen over gemeenschappelijke vraagstukken en belangen. Binnen dit overleg streven de landen naar samenwerking en coördinatie op gebieden zoals economie, justitie, onderwijs en gezondheidszorg. Het heeft tot doel om gezamenlijke oplossingen te vinden voor gedeelde uitdagingen.

Nation-building in Caribisch Nederland

Bron 9 Vlag van Aruba

De vier kleuren in de vlag van Aruba hebben elk een betekenis:

Blauw staat voor de zee die Aruba omringt. Geel is de kleur van de overvloed, en staat voor het verleden van het eiland en de industrieën van goud, aloë en olie. Rood staat voor de liefde die elke Arubaan voelt voor het land en voor de voormalige Braziliaanse houtindustrie. Wit staat voor de sneeuw witte stranden en voor de zuivere harten van de Arubaanse bevolking die streeft naar gerechtigheid, orde en vrijheid.

De symbolen hebben ook een betekenis:

De rode ster staat voor de vier punten van het kompas; het eiland heeft namelijk mensen uit de hele wereld aangetrokken. De ster staat ook voor het eiland zelf, omringd door de prachtige blauwe zee. De horizontale gele strepen verwijzen naar de vrije en autonome positie van Aruba binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

<https://www.aruba.com/nl/ons-eiland/geschiedenis-en-cultuur/de-vlag-van-aruba>

Het verwerven van de status aparte van Aruba in 1986 ging gepaard met een groeiend **nationalistisch bewustzijn** op Aruba. Dit werd gesymboliseerd door de creatie van een eigen vlag (zie bron 9) en volkslied. De eigen vlag en het volkslied benadrukken de unieke identiteit en cultuur van het eiland. Deze symbolen dienden als een bron van trots en eenheid voor de Arubaanse bevolking. Nog elk jaar is er een feestdag om de onafhankelijkheid te vieren op 18 maart. Op 18 maart 1948 werd er een officieel verzoek ingediend voor afscheiding van Aruba van de Nederlandse Antillen. Deze dag staat bekend als dag van Volkslied en Vlag (Himno y Bandera). In bron 10 zie je een munt die 25 jaar na de status aparte werd uitgebracht als herinneringsmunt.

Bron 10
Munt ter gelegenheid van 25 jaar status aparte van Aruba.

Ook op de andere eilanden is er sprake van een sterk gevoel van lokale identiteit en trots. In de loop van de geschiedenis hebben de inwoners zich een gedeelde cultuur en geschiedenis verworven (**nation-building**). Het gevoel van nationale trots en identiteit wordt vaak geuit in muziek, kunst, festivals, zoals het jaarlijkse carnaval en feestdagen. Wel moet worden opgemerkt dat elk eiland zijn eigen unieke karakter heeft. Bijvoorbeeld, het **lokale bewustzijn** op Bonaire, met zijn rijke natuurlijke schoonheid en duiklocaties, verschilt van dat van het kosmopolitische, wereldse Curaçao. Dit **regionale bewustzijn** wordt versterkt door lokale tradities, dialecten, evenementen en feestdagen die specifiek zijn voor elk eiland. Denk bijvoorbeeld aan 'Dia di Bandera' op Bonaire en Curaçao (zie bron 11) en 'Dia di Betico Croes' op Aruba. Het verschil tussen lokaal en regionaal bewustzijn zit in de schaal waarop mensen zich verbonden voelen met en bewust zijn van de omgeving. Bij lokaal bewustzijn gaat het om het eiland zelf: de directe leefomgeving. Bij regionaal bewustzijn gaat het over de verbondenheid binnen een grotere geografische eenheid, zoals verbondenheid met het hele Caribisch gebied.

Bron 11
Dia di Bandera Kòrsou

Vragen

1. Beschrijf de Nederlandse invloed op de besluitvormingsprocessen op de BES- en CAS-eilanden. Geef voorbeelden uit de tekst die deze invloed illustreren.
2. Geef een voorbeeld uit je dagelijks leven hoe je ziet dat er op jouw eiland een gevoel is van nationale trots.

In bron 8 is beschreven waaruit het Wapen van Bonaire bestaat.

3. Zoek uit wat de symboliek is achter de verschillende onderdelen.
4. Maak een culturele collage over lokaal bewustzijn
 - a) Kies één van de BES- of CAS-eilanden (niet je eigen eiland).
 - b) Onderzoek de verschillende culturele aspecten van dat eiland, zoals muziek, kunst, festivals, feestdagen, (eet)tradities, dialecten en evenementen.
 - c) Maak een collage (digitaal of op papier) waarin je deze verschillende aspecten weergeeft. Probeer de mix van Afrikaanse, inheemse en Nederlandse invloeden te laten zien.
 - d) Schrijf een korte begeleidende tekst waarin je de elementen in je collage uitlegt en hoe ze bijdragen aan het lokale bewustzijn en de identiteit van het eiland.
 - e) Vergelijk jouw culturele collage met de collage van een klasgenoot die een ander eiland heeft gekozen. Bespreek de inhoudelijke verschillen. Blijkt uit jullie collages dat er sprake is van een lokaal bewustzijn?

Gebruik bron 12.

Bron 12

BES-eilanden en verkiezingen

In november 2023 waren er verkiezingen voor de Tweede Kamer in Nederland. Natuurlijk waren de inwoners van de bijzondere gemeenten Bonaire, Sint-Eustatius en Saba ook

stemgerechtigd. De opkomst op de eilanden was zeer laag, tussen de 25 en 30%. Veel inwoners van de eilanden ervaren een grote bestuurlijke afstand. Er is een gevoel dat besluitvorming in Nederland plaatsvindt zonder voldoende betrokkenheid of begrip van de lokale situatie op de eilanden. Een voorbeeld waaruit dat blijkt, is de invoering van het Europees Nederlands als voertaal in het onderwijs op Bonaire, Sint-Eustatius en Saba.

5. Beredeneer dat door invoering van het Europees Nederlands als voertaal in het onderwijs te weinig rekening is gehouden met de lokale situatie op de eilanden.
6. Bedenk nog een concreet voorbeeld waaruit blijkt dat besluitvorming in Nederland plaatsvindt zonder voldoende betrokkenheid of begrip van de lokale situatie op de eilanden.
7. Bedenk een manier om de betrokkenheid van de inwoners van de eilanden te vergroten.

Gebruik bron 13.

Bron 13

Tijdslijn Curaçao

1499: Ontdekking van Curaçao door de Spaanse ontdekkingsreiziger Alonso de Ojeda.

1634: Nederlandse verovering van Curaçao door de West-Indische Compagnie.

1863: Afschaffing van de slavernij in Curaçao.

1954: Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden wordt ondertekend, waarmee Curaçao een autonome entiteit binnen het Koninkrijk wordt.

1980: Groeiende roep om grotere autonomie binnen Curaçao.

2010: Ontbinding van de Nederlandse Antillen. Curaçao wordt een autonoom land binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

De tijdslijn in bron 13 toont hoe Curaçao van een ontdekt eiland verandert naar een autonome entiteit binnen het Koninkrijk der Nederlanden. De gekozen momenten benadrukken de invloed van externe machten zoals Spanje en Nederland, maar ook de interne drang naar zelfbepaling en autonomie.

8. Zoek bij ieder jaartal een passende afbeelding of een passend symbool.
9. Kies een ander eiland van het Caribisch deel van het Koninkrijk en ga op het internet op zoek naar de sleutelmomenten in de geschiedenis van het eiland die hebben bijgedragen aan hun huidige staatsinrichting en politieke cultuur.
10. Maak een tijdslijn waarin deze sleutelmomenten worden weergegeven.
11. Geef bij elk moment een korte beschrijving en voeg indien mogelijk afbeeldingen of symbolen toe om het moment te illustreren.

Stap 3: Staatskundige en politieke structuur en politieke cultuur andere landen in het Caribisch gebied

In de eerste twee stappen heb je gekeken naar de staatkundige structuur en de politieke cultuur in het Caribisch deel van Nederland. In deze stap bestudeer je de staatkundige en politieke structuur en de politieke cultuur van andere landen in het Caribisch gebied.

In het katern 'Caribische Regio' heb je gezien dat het Caribisch gebied bestaat uit een groot aantal landen. Als je kijkt naar de afhankelijkheid van deze landen met hun voormalige kolonisator kun je drie groepen onderscheiden:

- 1** Er zijn in het Caribisch gebied '**onafhankelijke**' landen zoals Jamaica, de Dominicaanse Republiek en Trinidad en Tobago, die volledige soevereiniteit genieten.
- 2** Er zijn ook '**verbonden**' of **geassocieerde gebieden** zoals Puerto Rico, dat een territorium is van de Verenigde Staten.
- 3** Er zijn ook '**afhankelijke**' gebieden zoals de Britse Maagdeneilanden, die afhankelijk zijn van het Verenigd Koninkrijk, of Martinique, dat een departement van Frankrijk is. In het katern 'Politieke afhankelijkheidsrelaties' krijg je meer informatie over de verschillende afhankelijkheidsrelaties binnen en buiten het Caribisch gebied.

Staatsvormen onafhankelijke landen in het Caribisch gebied

Binnen het Caribisch gebied komen verschillende staatsvormen voor.

1 Constitutionele monarchieën

Een deel van de landen in het Caribisch gebied kent als staatsvorm een constitutionele monarchie met een parlementaire democratie. Een constitutionele monarchie is een regeringsvorm met een koning of koningin als staatshoofd. De macht en rechten van de vorst zijn beperkt en duidelijk gedefinieerd door de grondwet. In een constitutionele monarchie met een **parlementaire democratie** werkt de koning(in) samen met een gekozen parlement en een regering die de uitvoerende macht uitoefent. Bijvoorbeeld de Bahama's en Jamaica, die deel uitmaken van het Gemenebest (zie bron 9), hebben de Britse koning als staatshoofd. Maar de macht ligt bij het volk dat vertegenwoordigers kiest om in een parlement de wetgevende macht uit te oefenen.

Bron 9: Koning Charles staatshoofd van meerdere landen in het Caribisch gebied

2 Republieken

Andere landen in het Caribische gebied zijn (democratische) **republieken**. Zij hebben een president als staatshoofd. Voorbeelden van republieken zijn Haïti en Barbados. Waarbij over Haïti opgemerkt kan worden dat het land al vroeg zelfstandig werd en in verschillende perioden van zijn geschiedenis te maken heeft gehad met grote instabiliteit en daarom soms het etiket '**failed state**' of '**soft state**' kreeg opgeplakt. Een failed state of soft state is een land dat niet in staat is om de overheidsfuncties uit te voeren en voor zijn burgers te zorgen.

3 Communistische staat

Cuba is een communistische staat (socialistische republiek) in het Caribisch gebied. Het is een van de laatste landen in de wereld met een communistische regering. In Cuba speelt de overheid een centrale rol in de economie en het dagelijks leven.

De keuze van Cuba voor het communisme heeft geleid tot politieke en economische sancties tegen Cuba door met name de Verenigde Staten. Zo heeft de Amerikaanse regering onder andere opgeroepen tot een **boycot** (het niet kopen) van Cubaanse producten. Ook heeft de Amerikaanse regering een **embargo** (handelsverbod) ingesteld dat gericht was op een volledige ban op alle handel met Cuba (zie bron 10).

De keuze van Cuba voor het communisme speelde ook een belangrijke rol in de Koude Oorlog. De belangrijke **strategische ligging** van het eiland, de nabijheid van de Verenigde Staten en de belangrijke zeeroutes in de Cariben, maakte Cuba tot hotspot voor militaire activiteiten en invloedssferen van zowel de VS als de Sovjet-Unie (en later Rusland).

Bron 10: De Verenigde Staten stelden een embargo in tegen Cuba.

Politieke cultuur - Good governance

Eén gemeenschappelijke Caribische politieke cultuur in de Cariben is moeilijk te vinden. Wel is het streven naar goed bestuur ('**good governance**') voor veel landen in het Caribisch gebied belangrijk geweest voor de ontwikkeling van een stabiele politieke cultuur.

Good governance verwijst naar:

- een transparante bestuursvorm: de overheid is duidelijk over wat zij van plan is.
- een effectieve bestuursvorm: het lukt de overheid om zaken te regelen.
- een efficiënte bestuursvorm: de overheid heeft grip op de overheidsuitgaven.
- een democratische bestuursvorm: burgers hebben invloed op het bestuur.
- een bestuursvorm die de rechten van de burgers respecteert.

Het streven naar good governance heeft in veel landen in het Caribisch gebied bijgedragen aan het opbouwen van vertrouwen bij de bevolking in de overheid en zo aan het versterken van de nationale identiteit.

Een goed voorbeeld van het streven naar 'good governance' in het Caribisch gebied is te vinden in Barbados. Het werken aan good governance heeft tot een stabiele politieke cultuur geleid in dit land. Barbados is sinds 1966 onafhankelijk van het Verenigd Koninkrijk. Het land heeft zich sindsdien gericht op het opbouwen van een stevig en duidelijk bestuursmodel. In Barbados is er sprake van een sterke nadruk op democratische principes, rechtsstaat, en openheid in het bestuur. Het land heeft een lange geschiedenis van vrije en eerlijke verkiezingen, respect voor mensenrechten en een onafhankelijke rechterlijke macht. Deze aspecten zijn cruciaal voor 'good governance'. En door 'good governance' hebben de burgers hebben veel vertrouwen in de overheid. En een goed werkende overheid, heeft ervoor gezorgd dat er in Barbados een sterke nationale identiteit en politieke cultuur is ontstaan. Zo is Barbados een van de meer stabiele en welvarende naties in het Caribisch gebied geworden.

De focus op 'good governance' heeft ook internationaal erkenning opgeleverd. Barbados wordt vaak gezien als een voorbeeld van een goed functionerende democratie in de regio. Het is duidelijk de effectief bestuur kan bijdragen aan de ontwikkeling van een positieve en stabiele politieke identiteit.

Opdracht: Staatsvormen

Gebruik bron 11.

Bron 11: Staatsvormen in het Caribisch gebied

De verschillende onafhankelijke landen en territoria in het Caribisch gebied met hun staatsvorm.

Antigua en Barbuda: Constitutionele monarchie (met Britse koning als staatshoofd) en parlementaire democratie.

Bahama's: Constitutionele monarchie (met Britse koning als staatshoofd) en parlementaire democratie.

Barbados: Vanaf 2021 een republiek met een president als staatshoofd. Voorheen een constitutionele monarchie met de Britse monarch.

Cuba: Socialistische republiek (communistisch).

Dominica: Republiek met een president als staatshoofd.

Dominicaanse Republiek: Republiek met een president als staatshoofd.

Grenada: Constitutionele monarchie (met Britse koning als staatshoofd) en parlementaire democratie.

Haïti: Republiek met een president als staatshoofd, maar heeft in verschillende periodes van zijn geschiedenis te maken gehad met instabiliteit.

Jamaica: Constitutionele monarchie (met Britse koning als staatshoofd) en parlementaire democratie.

Saint Kitts en Nevis: Constitutionele monarchie (met Britse koning als staatshoofd) en parlementaire democratie.

Saint Lucia: Constitutionele monarchie (met Britse koning als staatshoofd) en parlementaire democratie.

Saint Vincent en de Grenadines: Constitutionele monarchie (met Britse koning als staatshoofd) en parlementaire democratie.

Trinidad en Tobago: Republiek met een president als staatshoofd.

Daarnaast zijn er diverse overzeese territoria in de Cariben die afhankelijk of verbonden zijn met grotere landen:

Verenigde Staten: Puerto Rico (geassocieerd territorium), Amerikaanse Maagdeneilanden (overzees territorium).

Verenigd Koninkrijk: Anguilla, Bermuda, Britse Maagdeneilanden, Caymaneilanden, Montserrat en de Turks- en Caicoseilanden (allen Britse overzeese territoria).

Frankrijk: Guadeloupe, Martinique, Saint Barthélemy en Saint Martin (overzeese departementen/regio's of collectivités d'outre-mer).

Nederland: Aruba, Curaçao en Sint-Maarten (landen binnen het Koninkrijk), Bonaire, Sint-Eustatius en Saba (bijzondere gemeenten van Nederland).

- 1** Welke onafhankelijke landen (bovenste 13 uit bron 11) zijn koloniën van het Verenigd Koninkrijk geweest?
- 2** Geef aan welk land een unieke staatsvorm heeft die verschilt van alle andere in de lijst. Noteer ook de staatsvorm van dat land.
- 3** Jamaica en de Britse Maagdeneilanden hebben beide een band met het Verenigd Koninkrijk. Toch is er een verschil. Beschrijf dat verschil.
- 4** Bediscussieer met twee of drie klasgenoten: Hebben de territoria die geassocieerd zijn met grotere landen baat bij hun associatie? Wat zijn de voor- en nadelen van hun huidige status in relatie tot hun moederland?

Opdracht: Spanje

Spanje was een van de eerste Europese landen die kolonisatiepogingen ondernam in de Nieuwe Wereld. Als gevolg daarvan hebben veel landen en territoria in het Caribisch gebied op enig moment in hun geschiedenis te maken gehad met een Spaanse koloniale overheerser. Gebruik bron 12.

Bron 12: Voormalige Spaanse koloniën in de Cariben

Cuba: Dit eiland was vanaf het begin van de kolonisatie in de 16e eeuw tot aan de Spaans-Amerikaanse Oorlog in 1898 een Spaanse kolonie.

Puerto Rico: Net als Cuba werd Puerto Rico gekoloniseerd in het begin van de 16e eeuw en bleef het een Spaanse kolonie tot 1898.

Dominicaanse Republiek: De Dominicaanse Republiek beslaat het oostelijke deel van het eiland Hispaniola. Het werd in 1492 ontdekt door Christoffel Columbus en was een belangrijk centrum van Spaanse kolonisatie in de Nieuwe Wereld.

Jamaica: Hoewel het uiteindelijk een Britse kolonie werd, was Jamaica eerst een Spaanse kolonie vanaf het moment dat het in 1494 door Columbus werd ontdekt tot het in 1655 door de Engelsen werd veroverd.

Trinidad: Voordat Trinidad een Britse kolonie werd, was het korte tijd een Spaanse kolonie, van de late 15e eeuw tot het einde van de 18e eeuw.

Er waren ook andere kleinere eilanden en gebieden in het Caribisch gebied die kortstondig onder Spaanse controle stonden of door Spanje werden verkend voordat ze onder de controle van andere Europese machten kwamen.

5 Cuba en Puerto Rico waren twee van de laatste overgebleven Spaanse koloniën in het Caribisch gebied. Met welke gebeurtenis stopte de Spaanse kolonisatie?

6 Zoek op internet in welke landen in de Caribische regio Spaans gesproken wordt.

Opdracht: Cuba

De keuze van Cuba voor het communisme heeft geleid tot politieke en economische sancties tegen Cuba door met name de Verenigde Staten.

7 Geef aan welke politiek-economische sancties door de Verenigde Staten tegen Cuba van invloed zijn op de handel tussen beide landen?

8 Geef aan

- welk Europees land tijdens de Koude Oorlog veel invloed had in Cuba;
- waarom dit land veel belang hechtte aan die invloed.

Opdracht: Territoriale conflicten

Tussen de verschillende Europese landen met koloniën in het Caribisch gebied hebben zich regelmatig conflicten over heerschappij of eigendom van een land of gebied voorgedaan. Deze zogenaamde **territoriale conflicten** hebben een belangrijke rol gespeeld bij de vorming van de identiteit van de landen.

Een voorbeeld van hoe territoriale conflicten de identiteit van landen in het Caribisch gebied hebben gevormd, is het conflict tussen Frankrijk en Nederland over het eiland Saint-Martin/Sint-Maarten. Dit eiland is uniek omdat het nu verdeeld is tussen twee naties: het Franse deel, Saint-Martin, en het Nederlandse deel, Sint-Maarten. De verdeling van het eiland gaat terug tot de 17e eeuw. Na meerdere conflicten en korte periodes waarin het eiland door een van de twee machten werd bezet, werd in 1648 het Verdrag van Concordia ondertekend. Dit verdrag erkende de verdeling van het eiland tussen de twee landen, een regeling die, ondanks enkele spanningen en conflicten, tot op de dag van vandaag standhoudt.

De unieke status van het eiland als verdeeld tussen twee Europese machten heeft een diepgaande invloed gehad op de culturele en sociale identiteit van de bewoners. Het heeft geleid tot een rijke mengeling van Franse en Nederlandse invloeden in talen, keukens, wetten en tradities, die het eiland een uniek karakter geven binnen het Caribisch gebied.

Een ander voorbeeld van een eiland in het Caribisch gebied dat te maken heeft gehad met meerdere kolonistoren, en waar deze geschiedenis een diepgaande invloed heeft gehad op de identiteit van het land, is Saint Lucia.

9 Ga op zoek naar informatie over Saint Lucia en beschrijf hoe conflicten invloed hebben gehad op de cultuur en samenleving van Saint Lucia.

Afronding

Begrippenlijst

Hieronder een begrippenlijst met de belangrijkste begrippen.

Boycot/embargo

Een boycot is een oproep om bepaalde goederen, diensten of activiteiten van bijvoorbeeld land te vermijden of niet te ondersteunen. Een embargo is een officiële ban op handel of andere commerciële activiteiten met een bijvoorbeeld een land. Een embargo is een krachtiger en formeler instrument dan een boycot.

Communisme

Een politieke en economische ideologie die streeft naar een klasseloze samenleving waarin de productiemiddelen (zoals fabrieken, land en kapitaal) gemeenschappelijk eigendom zijn. In een communistisch land speelt de overheid een zeer belangrijke rol.

Democratie

Het systeem waarbij burgers inspraak hebben in hun regering.

Failed state

Een "failed state" is een land dat niet in staat is om basale overheidsfuncties uit te voeren en voor zijn burgers te zorgen.

Good governance

"Good governance" verwijst naar een efficiënte, effectieve, transparante en verantwoordelijke bestuursvorm, waarbij de rechten van alle burgers worden gerespecteerd.

Gouverneur

De gouverneur, ook wel gezagvoerder genoemd, is de vertegenwoordiger van de Nederlandse koning en/of regering op de eilanden Aruba, Curaçao en Sint-Maarten.

Monarchie

Een systeem waarin een monarch, zoals een koning of koningin, staatshoofd is.

Nation-building

Het proces van het vormen van een natie door gedeelde cultuur en geschiedenis.

Nationalisme

Een sterk gevoel van verbondenheid met een natie.

Parlement

Het parlement is een wetgevend orgaan op eilanden zoals Aruba, Curaçao en Sint-Maarten. Het bestaat uit gekozen vertegenwoordigers die verantwoordelijk zijn voor het maken en goedkeuren van wetten en regelgeving voor het eiland.

Premier

De premier is het hoofd van de regering op autonome eilanden zoals Aruba, Curaçao en Sint-Maarten. Deze persoon leidt de uitvoerende macht en is verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur van het eiland.

Regionaal/lokaal bewustzijn

Het gevoel van verbondenheid met een specifieke regio of gemeenschap.

Republiek

Een staatsvorm waarin het land wordt beschouwd als een "publieke zaak". De leiding is handen van een doorgaans gekozen president, die voor een bepaalde termijn in functie is.

Rijksvertegenwoordiger

Voor de BES-eilanden (Bonaire, Saba en Sint-Eustatius) fungeert de rijksvertegenwoordiger namens de Nederlandse regering. Deze persoon houdt toezicht op het lokale bestuur en de naleving van wetten en regels binnen het Nederlandse staatsbestel.

Soevereiniteit

Soevereiniteit is het volledige gezag van een land over zijn grondgebied en bevolking, onafhankelijk van externe invloeden.

Soft state

De term "soft state" wordt gebruikt om een staat of regering te beschrijven die zwak is in de handhaving van de wet en de orde. Kenmerken van een soft state kunnen onder meer een gebrek aan discipline, zwakke implementatie van beleid, corruptie, en een gebrek aan effectief bestuur en gezag zijn.

Status aparte

De status aparte stelt een regio of eiland dus in staat om een grotere mate van zelfbestuur en autonomie te hebben, terwijl het nog steeds deel uitmaakt van een groter soeverein gebied of koninkrijk.

Strategische ligging

De Cariben hebben altijd een strategische ligging gehad, vooral tijdens de Koude Oorlog.

Territoriale conflicten

Territoriale conflicten verwijzen naar geschillen tussen twee landen over de heerschappij of eigendom van landgebieden. In de Cariben hebben territoriale conflicten vaak een rol gespeeld bij de vorming van grenzen en nationale identiteiten.

Vierlandenoverleg

Het Vierlandenoverleg is een overlegorgaan waarin vertegenwoordigers van Nederland, Aruba, Curaçao en Sint-Maarten overleggen en samenwerken over gemeenschappelijke vraagstukken en belangen die betrekking hebben op het Koninkrijk der Nederlanden.

Eindproduct

Het **eindproduct** van dit katern is een **geannoteerde kaart**.

Een geannoteerde kaart is een kaart waarop aanvullende informatie, notities of verklaringen zijn toegevoegd aan de standaard cartografische elementen. Deze annotaties kunnen bestaan uit tekst, symbolen, kleuren, pijlen of andere markeringen. De bedoeling van de annotaties is om extra uitleg of inzicht te geven over één of meerdere kenmerken die horen bij de landen/gebieden die op de kaart zijn weergegeven.

Op de kaart die jullie gaan maken geven jullie de kenmerken van de verschillende politieke systemen aan op de eilanden die deel uitmaken van Caribisch Nederland.

Ga als volgt aan de slag

Werk samen met een klasgenoot.

1 Teken een 'kaart' waarop de eilanden die uitmaken van Caribisch Nederland staan afgebeeld. De kaart hoeft niet op schaal te zijn. Het is wel de bedoeling dat de onderlinge ligging van de eilanden ongeveer klopt.

2 Schrijf op losse blaadjes de belangrijkste politieke kenmerken van de zes eilanden op.

3 Overleg hoe je de verschillende politieke kenmerken het best kunt weergeven.

- Welke kenmerken schrijf je bijvoorbeeld op een post-it?

- Bij welke kenmerken kun je een afbeelding gebruiken?

- Welke kenmerken kun je weergeven met een pictogram of diagram of?

4 Maak een eerste opzet van de geannoteerde kaart. Denk aan een titel.

Laat de eerste opzet eventueel beoordelen door een of meerdere klasgenoten en verwerk hun feedback.

5 Maak de definitieve versie van de geannoteerde kaart.

Laat de definitieve versie van de kaart beoordelen door jullie docent.

Jullie eindproduct wordt beoordeeld op nauwkeurigheid, volledigheid en creativiteit.

Toets

Beantwoord de volgende vragen.

1 Hoe worden de eilanden Bonaire, Sint-Eustatius, Saba, Curaçao, Aruba en Sint-Maarten sinds 2010 gezamenlijk aangeduid?

- A. Nederlandse Antillen
- B. Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden
- C. Overzeese gebiedsdelen

2 Wat is de staatkundige status van Bonaire, Sint-Eustatius en Saba sinds 2010?

- A. Onafhankelijke landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden
- B. Autonome landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden
- C. Bijzondere gemeenten van Nederland
- D. Traditionele gemeenten van Nederland

3 Welk eiland werd in 1986 een afzonderlijk land binnen het Koninkrijk der Nederlanden?

- A. Bonaire
- B. Sint-Maarten
- C. Curaçao
- D. Aruba

4 Welke uitspraak over de relatie van de BES- en CAS-eilanden met Nederland is juist?

- A. Alle eilanden hebben volledige onafhankelijkheid en geen banden met Nederland.
- B. Alle eilanden hebben sterke economische, politieke en sociale banden met Nederland, maar de mate van autonomie varieert.
- C. Enkel de BES-eilanden hebben economische, politieke en sociale banden met Nederland.
- D. Enkel de CAS-eilanden hebben een relatie met Nederland op basis van financiële steun.

5 Welke traditie van Nederland is waarneembaar in de politieke besluitvorming op de BES en CAS-eilanden?

- A. Traditie van overleg en consensus
- B. Traditie van centralisatie
- C. Traditie van feodale bestuursvormen

6 Wat typeert de staatsinrichting van Caribisch Nederland?

- A. Alleen een democratie zonder monarchie
- B. Alleen een monarchie zonder democratie
- C. Een combinatie van democratie en monarchie

7 Welk aspect wordt NIET geassocieerd met nation-building in Caribisch Nederland?

- A. Sterke, historische band met Nederland
- B. Jaarlijks carnavaal

- C. Lokale tradities en dialecten
- D. Eén uniforme cultuur over alle eilanden

8 Wat is de staatsvorm van Cuba?

- A. Democratische republiek
- B. Constitutionele monarchie
- C. Socialistische republiek (communistisch)
- D. Parlementaire democratie

9 Welke van de volgende landen heeft volledige soevereiniteit in het Caribisch gebied?

- A. Puerto Rico
- B. Britse Maagdeneilanden
- C. Jamaica
- D. Martinique

10 Welk land in het Caribisch gebied heeft te maken gehad met perioden van instabiliteit en kreeg soms het etiket 'failed state'?

- A. Cuba
- B. Barbados
- C. Haïti
- D. Puerto Rico

11 Wat beschrijft "good governance" het best?

- A. Het streven naar economische welvaart door middel van handelssancties.
- B. Een efficiënte, effectieve, transparante en verantwoordelijke bestuursvorm waarbij de rechten van alle burgers worden gerespecteerd.
- C. Het behouden van een sterke militaire aanwezigheid in een regio.
- D. Het promoten van een eenpartijstaatsysteem voor politieke stabiliteit.

Examenvragen

Hier vind je enkele examenvragen uit eerdere examens.

Uit examen 2018 tijdvak 1 - havo

In het proces van dekolonisatie hebben de landen en eilanden van het Caribisch gebied verschillende stappen gezet op weg naar onafhankelijkheid. In bron 13 worden hiervoor de volgende drie situaties onderscheiden: onafhankelijke landen, verbonden gebieden en afhankelijke gebieden.

Welke van deze drie situaties is sinds 10-10-10 het best van toepassing op de BES-eilanden en welke situatie is het best van toepassing op Aruba, Curaçao en Sint-Maarten?

Bron 13.

Caribische politiek: eenheid in diversiteit

Het definiëren van de Caribische regio kan op basis van verschillende kenmerken, maar begrenzing in de ruimste zin rekent naast de Caribische eilanden ook de landen Belize, Guyana, Suriname en Frans-Guyana tot de regio.

Het Caribisch gebied heeft een enorme politieke diversiteit. Het gebied bestaat uit 'onafhankelijke' landen, verschillende 'verbonden' (associated) gebieden en de 'afhankelijke' gebieden.

Er bestaan in een relatief klein gebied veel verschillende staatsvormen: liberale democratieën, overzeese gebiedsdelen (van de Verenigde Staten of Europa), 'fragiele' democratieën die recent nog een autoritair bestuur hadden, een 'failed state' en dan nog een van de laatst overgebleven communistische staten in de wereld.

Een gemeenschappelijke Caribische identiteit met gemeenschappelijke Caribische belangen is moeilijk te vinden. Hoewel er intergouvernementele organisaties bestaan die samenwerking in de regio stimuleren, zoals de Caricom en de ACP, zijn niet alle Caribische staten of 'verbonden/afhankelijke grondgebieden' hierbij aangesloten.

Het Caribisch gebied is een regio die een gemeenschappelijk verleden deelt, maar nu versnipperd en politiek sterk verdeeld is: een wonderlijke situatie. Men kan zich afvragen of het Caribisch gebied een gemeenschappelijke toekomst kan opbouwen.

Vrij naar een artikel op: <http://www.socialstudies.org>

Uit Examen 2016 tijdvak 1 – havo

Groot- Brittannië is tevens bekend als het 'Verenigd Koninkrijk' (The United Kingdom), omdat het bestaat uit verschillende landen. Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat ook uit verschillende landen.

Uit hoeveel landen bestaat sinds 10-10-10 het Koninkrijk der Nederlanden? Leg je antwoord uit.

Uit Examen 2021 tijdvak 1 – vwo

Gebruik bron 14.

Bron 14

Amerikaans reisverbod voor Raúl Castro wegens steun aan Maduro

september 2019 - De voorzitter van de Cubaanse Communistische Partij Raúl Castro mag het grondgebied van de Verenigde Staten niet meer betreden. Dat heeft de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken bekendgemaakt. Castro is de broer van Fidel Castro, degene die de republiek Cuba omvormde tot een communistische staat. Raúl Castro oefent veel invloed uit op politieke en militaire beslissingen van Cuba. Volgens de minister heeft Castro mensenrechten geschonden door het regime van de Venezolaanse president Nicolás Maduro te steunen. Ook de directe familieleden van Castro kunnen de Verenigde Staten niet meer betreden of hebben grote kans uitgeleverd te worden aan de Verenigde Staten als ze een gebied betreden waar de Verenigde Staten veel invloed op heeft. Volgens de Verenigde Staten is Castro indirect verantwoordelijk voor het geweld, intimidatie en de onderdrukking door het regime-Maduro. Met de sanctie willen de Verenigde Staten vooral dat Cuba stopt met het steunen van Maduro. In de zomer van 2019 besloten de Verenigde Staten al het zeecruisetoerisme naar Cuba te stoppen.

Raúl Castro bij de viering van het jubileum van de Cubaanse revolutie

- 1** Raúl Castro en zijn familie mogen niet meer op grondgebied van de Verenigde Staten komen. Deze maatregel beperkt Raúl Castro en zijn familieleden ook in het reizen binnen het Caribisch gebied. Beredeneer dit.
- 2** Het conflict tussen de Verenigde Staten en Cuba kan gunstig zijn voor landen als Bahama's, de Dominicaanse Republiek en Jamaica. Beredeneer dit met behulp van de bron.

Terugkijken

Intro

Lees de Introductie van het katern nog eens door. Vind je de introductie goed bij het katern passen? Schrijf op waarom wel of waarom niet.

Kan ik wat ik moet kunnen?

Weet je nog wat het leerdoel van het katern was? Probeer zonder te kijken onder het kopje oriëntatie te verwoorden wat het leerdoel van het katern was?

Hoe ging het?

- Tijd

Voor dit katern staat ongeveer 4 uur. Heb je alle vragen/verwerkingsopdrachten in 4 uur kunnen doen?

- Inhoud

Was alles wat in dit katern behandeld is nieuw voor je?

Schrijf een ding op wat je al wist. Schrijf ook een ding op wat je nog niet wist.

- Eindproduct

Samenwerking: Verliep de samenwerking met je klasgenoot goed? Wat ging goed, wat ging minder goed.

Resultaat: Ben je tevreden over de geannoteerde kaart die je hebt gemaakt?

- Toets

Heb je de toets goed gemaakt? Ben je tevreden met je score?

- Examenvragen

Er waren enkele examenvragen om te oefenen in dit katern. Heb je ze gemaakt? Ging het goed?

Bronnen

Hier zijn drie betrouwbare bronnen waar je informatie kunt vinden over de politieke situatie in de Cariben:

Antilliaans Dagblad:

URL: <https://antilliaansdagblad.com/>

Het Antilliaans Dagblad is een dagelijkse krant die zich richt op het laatste nieuws uit Curaçao, Aruba, Sint-Maarten en de bredere Caribische regio, inclusief politieke gebeurtenissen.

Caribisch Netwerk:

URL: <https://caribischnetwerk.ntr.nl/>

Caribisch Netwerk is een initiatief van de Nederlandse publieke omroep NTR. Ze brengen nieuws, reportages en achtergronden over Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint-Eustatius en Sint-Maarten. Dit platform biedt gedetailleerde berichtgeving over politieke en sociale kwesties in de Nederlandse Cariben.

CIA World Factbook

URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

Op deze site kun je naar een specifiek land in het Caribisch gebied navigeren. Onder het kopje "Government" krijg je vervolgens gedetailleerde informatie (in het Engels) over de staatsvorm van het betreffende land.